

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: »Den etiske og den etisk-religieuse Meddelelses Dialektik«

Citation: Kierkegaard, Søren: "»Den etiske og den etisk-religieuse Meddelelses Dialektik«, i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 , s. 2v. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p364-txt-shoot-idc10d39af-36dc-4080-a730-2ba2f294da5c.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

2^{den} Forelæsning

Videns Meddelelse

og

Kunnens Meddelelse.

Her som allevegne føler jeg mig forladt med min Tænkning. I hvilkensomhelst Retning næsten jeg vender Øiet træffer jeg paa: Videnskaber. Forsaauidt jeg kan bedømme, seer jeg, at disse, hver især, ere overordl. udviklede, næsten overalt et uhyre Apparat, som atter og atter gennemarbeides og omarbeides.

Men jeg finder ogsaa overalt, at det man beskæftiger sig med, er det Hvad, der skal meddeles.

Derimod hvad der beskæftiger mig, det: hvad det er at meddele, derom veed jeg egl. ikke at have læst det Mindste i den nyere Tids Frembringelser, ei hell. har jeg hørt nogen tale derom. Først langt tilbage, i Oltiden, væsentlig i Grækenland finder jeg, at man har beskæftiget sig med dette Problem.

Det Moderne har – og dette anseer jeg for en af dets Grund-Skader – afskaffet Personlighed, og gjort alt Objektivt. Man kommer derfor ikke til at dvæle ved Tanken om hvad det er at meddele, men man haster strax til det hvad, man vil meddele. Og da vel næsten ethvert saadant Hvad endog blot for det første Øiekast viser sig at være noget saare vidtløftigt, saa bliver der da endnu mindre i Tidens Fremgang Leilighed til ell. Plads for den Overveielse hvad det er: at meddele. En Philosoph, en Dogmatiker, en Præst o: s: v:, de begynde alle strax med det Hvad, de ville meddele, med Studier og Forarbejder i Retning deraf. Og da der som sagt overalt er et uhyre Apparat, overvælder dette dem næsten, og i ethvert Fald faae de snart en stor Mængde at meddele.

De ere, for at erindre om et Udtryk fra forrige Time, »lykkeligen frelste fra Sinkeriets Qvaler.«

Naar Alt istedetfor at blive objektivt bliver personligt, saa begynder Sinkeriet. Og naar Alt bliver personligt, saa falder ogsaa strax Accenten paa: hvad det er at meddele.

Dette er atter en Skjebne, som hviler over den

primitivere Tænkning: at den tager sig saa fattig ud. Tillad mig at tage mig selv. Jeg veed ogsaa saadan hvad enhver lærdere Dannet veed om China, den østerlandske Philosophie, den græske Philosophie, den moderne fra Cartesius til Hegel, den nyeste tydske fra Kant til Fichte junior. Vil jeg nu tale derom, saa har jeg en stor Mængde at sige.

Men dette Sinkeriets Problem, hvad det er at meddele, hvorom der slet ikke er skrevet Bøger, ja det tager sig saa fattigt ud. Det tager sig ogsaa fattigt ud, naar En istedetfor at foredrage Staternes og Mskslægtens Historie, faaer den snurrige Idee, at beskæftige sig med det Problem, hvad det er at være Msk, om vi virkelig ere Mske, om jeg og Du virkelig er et Msk.

Det er en Skjebne, der hviler over den primitiver[e] Tænkning, at den bliver hængende i visse fundamentelle Spørgsmaal, som ell. ordentligen i den Grad antages at være givne, at det ikke falder noget Msk. ind at dvæle derved. Det Primitive er, saa langtfra hvad man skulde troe, at det var foran andre Mske, at det bestandigt er langt bag ved. Lad os tage Exempler af andre Forhold. Et Msk, i hvem der ikke er megen Primitivitet, han vil vel komme til at betænke det Spørgsmaal, hvilken Pige han skal gifte sig med; han vil mene, der er et Valg, og Sagen er, hvilken Pige? Den Primitivere vil maaskee i den Grad fordybe sig i det Spørgsmaal, om hvad Realitet det har at gifte sig, at han aldrig bliver gift. Et Msk., der ikke har megen Primitiv[it]et, vil maaskee betænke, hvilken Embedsstilling, han skal søge, ell. hvis han har valgt en bestemt Carriere, da fE, hvilket Kald han skal søge, om i Jylland ell i Fyen ell i Hovedstaden. Den Primitivere vil maaskee i den Grad fordybe sig i det Spørgsmaal, om denne Tilværelses Maade er den for Msk. væsentlige, at han aldrig faaer noget Embede. En, i hvem der ikke er megen Primitivitet, vil formdl. antage, at det følger af sig selv, at han er Christen, og nu beskæftige sig med det Spørgsmaal om at ordne Kirkens Forhold. En Primitivere vil maaskee i den Grad fordybe sig i, om han skal antage Xstd. ell. ikke, at han ingen Tid faaer til at reformere Kirken. Tag det Høieste. Hvorledes vilde det vel i Livet gaae Den, som blot nogenledes gjorde Alvor af Xstd^s Befaling først at søge Guds Rige. Mon han ikke snart vilde komme til at staae som forladt og uendelig langt, langt bag ved alle Andre! Thi de Andre de gribe til, hver tager Sit af det Endelige, og tager altsaa formdl. det først, men han den stakkels gudelige Sinkepeer, han fordyber sig mere og mere i dette først Guds Rige. Og selv om han ikke griber Guds Rige, det vil altid have til Følge, at hans Liv bliver forsøgt i det Christeliges Anfægtelser; thi snart, snart vil han staae spottet, ynket, udleet, han som Ingenting blev – og det bliver man ganske sikkert ved for Alvor først at søge Guds Rige – og Ingenting vandt, intet Endeligt nemlig – og det kan han være ganske sikker paa, hvis han gjør Alvor af først at søge Guds Rige –. Men Dette først at søge Guds Rige er dog ret egl. Primitivitet.

Men som det er det Modernes Grund-Skade at gjøre alt objektivt, saa er det den moderne Tids Grund-

[a] Det Primitive ligger ikke foran men bagved

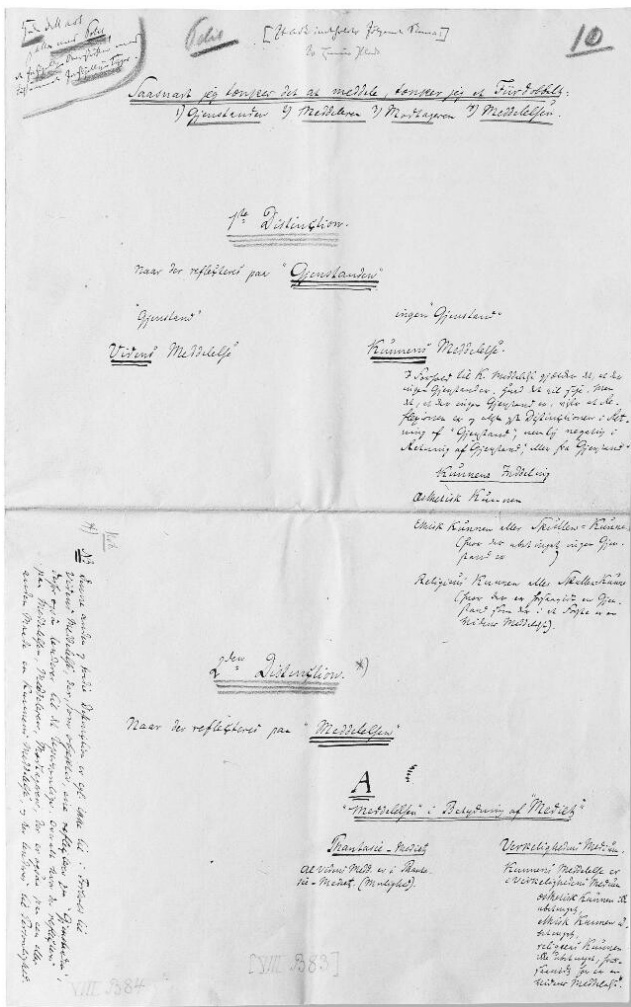
[b] som der staaer i Visen: hver ta'er sin, saa ta'er jeg min, saa faae de Andre Ingen, kun at det her bliver de Andre som faae hver sin, og den Primitive som faaer Ingen.

c hvoraf naturligviis følger, at deegl. primitive Spørgsmaal aldrig komme frem.

Ulykke, at den mangler Primitivitet.^c Og deri ligger hvad jeg vilde kalde den moderne Tids Uredelighed. Det er unægteligt det Beqvemmeste og Tryggeste, overalt at slutte sig til det Traditionelle, at gjøre som de Andre, mene, tænke, tale som de Andre, og jo før jo hellere gribe efter de endelige Formaal. Men Styrelsen har aldrig været af den Mening, at dette skulde være saaledes. Enhver msklig Existents indeholder altid en Revision af det Fundamentelle. Dette seer man allertydeligst paa et primitivt Genie. Hvad er et primitivt Genies Betydning? Det er ikke saa meget at bringe noget absolut Nyt frem; thi der er egl. ikke noget Nyt under Solen, som det er at revidere det Almene-Msklige, de fundamentelle Spørgsmaal. Dette er i dybeste Forstand Redelighed. Og ganske at mangle Primitivitet og altsaa det Reviderende, ganske uden videre at tage Alt som given Skik og Brug,^d altsaa at unddrage sig Ansvarret for at man gjør ligesaa: er Uredelighed.

Og saaledes anseer jeg det ogsaa for en Uredelighed, at det Spørgsmaal slet ikke er kommet frem: hvad det er at meddele.

Betræffende dette fattige Spørgsmaal agter jeg nu at gaa saa eenfoldigt tilværks som muligt.

Saasnart jeg tænker det at meddele, tænker jeg et Fiirdobbelt: 1) Gjenstanden, 2) Meddeleren 3) Modtageren 4) Meddelelsen.

Ved Hjælp heraf skal jeg nu vise Dem hele Structuren i Foredragene;^[e]

[e] thi Forskjelliggjørelsen indtræder i Forhold til som Reflexion falder forskjelligt paa eet af disse 4 Punkter.

Hovedsaglig deler jeg saaledes enten reflecteres der paa Gjenstanden eller paa Meddelelse. Denne Distinction er afgjørende for hele mit Forehavende, da jo, som udviklet blev, dette just er det Modernes Grund Feil at man overalt beskæftiger sig med det Hvad man skal meddele - ikke med: hvad Meddelelse er.

Reflecteres der paa Gjenstanden, saa har vi Videns Meddelelse.

Er der derimod ingen »Gjenstand« (hvorledes dette er at forstaae bliver at udvikle) saa der altsaa ikke kan reflecteres paa Gjenstanden, men der reflecteres paa Meddelelsen saa har vi i Modsætning til Videns Meddelelse: Kunnens Meddelelse.

Og dette er igjen det Modernes Vildfarelse, aldeles at have glemt at der er en Meddelelse til som hedder Kunnens Meddelelse, at man ganske har afskaffet den, ell. vel endog meningsløst meddeelt hvad der skal meddeles som Kunnen som Viden. (alt Dette bliver at udføre).

Vi gaae nu videre i nærmere Bestemmelse af Kunnens Meddelelse. Og egl. er det derom, at hele Foredraget handler, Complementet til det Moderne, der ganske har glemt dette.

Kunnens Meddelelse.

Naar der i Reflexionen paa Meddelelsen reflecteres ligeligt paa Meddeler og Modtager, saa har vi i almdl. Forstand Kunnens Meddelelse, Underviisning i Kunst, og alt hvad dertil hører.

[f] Modtager og Meddeler staae ligeligt lige over for hinanden fE en Lærer i en Kunst og den Lærende.

[g] æsthetisk Kunnens Meddelelse.

Naar der i Reflexionen paa Meddelelsen reflecteres paa Modtageren, saa har vi ethisk Meddelelse. Maieutik. Meddeleren ligesom forsvinder, gjør sig blot tjenende for at hjælpe den Anden til at vorde.

[h] ethisk Kunnen.

Ethisk Meddelelse er Kunnens Meddelelse, dog nærmere: Skullen-Kunne, men Meddelelsen er ikke i Retning af Viden men af Kunnen.

[i] religiøs Kunnen.

Naar den ethiske Meddelelse tillige har et Videns Moment i sig som sit Første, har vi ethisk-religiøs, in specie christelig Meddelelse. Ved dette Videns Moment adskiller den sig fra ethisk Meddelelse i strengere Forstand, men hovedsaglig sorterer den dog ikke under Videns Medd. men under Kunnsens Medd., nærmere under Skullen-Kunnen, Meddelelsen er ikke i Retning af Viden men af Kunnen, den Viden der meddeles er i denne Meddelelse et Foreløbigt.

Til hvad der er Hoved-Inddelingen i Videns Medd. og Kunnsens Meddelelse svarer igjen Hoved-Inddelingen:

Directe Medd.

og

Indirecte Medd.

Al Videns Meddelelse er directe Medd.

Al Kunnsens Medd. er mere ell. mindre indirecte Meddelelse.

[j] Og atter her er det naturligviis det Modernes Vildfarelse, at al Medd. er directe, at det er glemt, at der er indirecte Medd. til.

Først kommer hvad jeg har kaldet den egl. Kunst-Meddelelse den er indirecte, eller dog væsentligen indirecte.

Saa ethisk Medd. den er ubetinget indirecte.

Saa ethisk religiøs Medd, navnlig christelig, den er directe-indirecte.